

મહાસલાનાં ગીતો

ઝંડા લીધા રહે હમારા

સંપાદક
ચિત્રનલાલ આ. ભટ્ટ

પ્રકાશક : ચિમનલાલ પ્રા. લટ્ટ

મંત્રી, મહાસભા પ્રચાર સમિતિ, હરિપુરા

સ્વતંત્ર

ક્ર. 308

લટ્ટ

(મહા)

૧૬૫૨૫

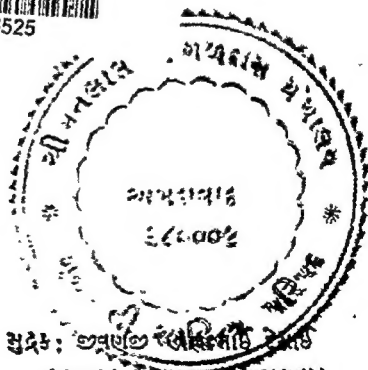
૬

આવૃત્તિ બીજી, સન ૧૯૩૮

16525

૩-૦૦

મુદ્રક : જીવણલાલ રામસિંહ મેતાલ

નવજીવન મુદ્રણાલય, અમદાવાદ

દોહા-અમદાવાદ

બીજી આવૃત્તિનું નિવેદન

ગાંધીજીના ગુજરાતમાં અને પારડોલીને આંગણે આવેલી ૫૧મી રાષ્ટ્રીય મહાસભા જેવા ગરવા પ્રસંગે ૫૧ ગીતોનો આ સંગ્રહ જનતાના હાથમાં મૂકતાં આનંદ થાય છે.

મહાસભાની પ્રચાર સમિતિ છેલ્લા બે માસથી પ્રચારસંઘો, પ્રચારસભાઓ અને પત્રિકાઓ દ્વારા સુરત જિલ્લામાં અને ખાસ કરીને પારડોલી તથા માંડવી તાલુકાના એકેએક ગામમાં મહાસભાનો સંદેશો પહોંચાડવાનો પ્રયત્ન કરી રહી છે. અનુભવ એવો છે કે લોકપ્રિય નીવડેલાં રાષ્ટ્રીય ગીતો લોકોને જાગૃત કરવામાં અને પ્રેરવામાં સારો જેવો ફાળો આપે છે. તેથી રાષ્ટ્રીય ભાવનાથી ભરેલાં, જુસ્સાદાર, સુગેય અને પ્રસાદિક હોય એવાં ગીતોને

પ્રથમ પસંદગી આપી છે. જોકે પ્રચારની દૃષ્ટિ મુખ્ય હોવાથી એ દૃષ્ટિએ પણ કેટલાંક ગીતાનો સમાવેશ કરેલો છે.

ગુજરાતના કેટલાક કવિઓને ગીતા સૂચવવા માટે વિનંતી કરી હતી. તેઓએ તેમજ બીજા મિત્રોએ આ કામમાં જે સહાય કરી છે તે માટે પ્રચાર સમિતિ તે સૌની ઋણી છે.

ગુજરાતની જનતા “ મહાસલાનાં ગીતા ” ને અપનાવી લેશે એવી ઉમેદ છે.

સ્વાતંત્ર્યદિન

વિઠ્ઠલનગર

હરિપુરા

ચિમનલાલ પ્રા. ભટ્ટ

અનુક્રમ

ક્રમ	ગીત	લેખક	પૃષ્ઠ
૧.	હંડા ઉંચા રહે હમારા	અજ્ઞાત	૧
૨.	ભારત ભાગ્ય વિધાતા	રવીન્દ્રનાથ ટાગોર	૩
૩.	મારું વતન	ચિમનલાલ પ્રા. ભટ્ટ	૬
૪.	ભારત માતાની આઝાદી	„	૭
૫.	અમારો દેશ	હરિહર ભટ્ટ	૮
૬.	અય માતૃભૂમિ તેરે	ઈન્દ્ર	૯
૭.	અયિ ભુવનમતમોહિની	રવીન્દ્રનાથ ટાગોર	૧૦
૮.	ધન્ય ધન્ય ભરતભોમ	ચન્દ્રવદન મહેતા	૧૧
૯.	ભારતકા હંકાર	અજ્ઞાત	૧૨
૧૦.	ભારતમૈયા	ચિમનલાલ પ્રા. ભટ્ટ	૧૩
૧૧.	જય જય મહાસભા	„	૧૪
૧૨.	મહાસભાની સેના	સોમાભાઈ ભાવસાર	૧૬

૧૩. મહાસભાનો અમર ડંકો બબલભાઈ મહેતા	૧૭
૧૪. સારી જહાંસે અચ્છા ઇકબાલ	૧૮
૧૫. પૂનરણ્ય ન્યોત્સના શુક્લ	૧૯
૧૬. હિન્દ મેરા આઝાદ રહે માધવ	૨૦
૧૭. અને તું આંહી ? ચન્દ્રવદન મહેતા	૨૨
૧૮. સ્વાતંત્ર્ય ગીત ચિમનલાલ પ્રા. ભટ્ટ	૨૩
૧૯. ધન્ય ઘડી આજે ,	૨૪
૨૦. મૈયા મારી ,	૨૭
૨૧. મને વહાલું તનસુખ ભટ્ટ	૨૮
૨૨. વિશ્વ વિભૂતિ ન્યોત્સના શુક્લ	૨૯
૨૩. ગાંધીનું શરણ અજ્ઞાત	૩૧
૨૪. એવા ગાંધી ગુજરાતે ગિરીશ	૩૨
૨૫. યુગદેવ મૂળજીભાઈ પી. શાહ	૩૩
૨૬. ગાંધી તું માધવ	૩૪
૨૭. આજે ઉત્સવ રાષ્ટ્રદેવનો મંજુલાલ મજમુદાર	૩૬
૨૮. ગાંધી મસાલો ઉકાભાઈ ચોધરી	૩૭
૨૯. લીલોનું ગાંધીગીત ઈશ્વરલાલ વૈદ	૩૮
૩૦. ખાદી રંગ લાગ્યો ન્યોત્સના શુક્લ	૪૦
૩૧. કાયા સૂતરનો તાંતણો જુગતરામ દવે	૪૧
૩૨ પીશેા મા ,	૪૨
૩૩. માથે કાંતવાનું દેવું પ્રીતમલાલ મજમુદાર	૪૩
૩૪. જય જય ગરવી ગુજરાત ! વીર નર્મદ	૪૪
૩૫. ગુર્જરીની ગૃહકુંજ સુંદરમ	૪૬
૩૬. અમે ડરતા નથી કુલચંદ શાહ	૪૭
૩૭. કૃત્યગીત અજ્ઞાત	૪૮

૩૮. જનની ભારત	સત્યદેવ	૪૯
૩૯. જય જન્મભૂમિ	ચિમનલાલ પ્રા. ભટ્ટ	૫૦
૪૦. માડીની ધૂળ	કલ્યાણજી મહેતા	૫૧
૪૧. શૂરવીર આવળે	જીવણસિંહ ગામીત	૫૨
૪૨. સમરોર સારી ખલકની	ડૉ. ચંદુલાલ દેસાઈ	૫૩
૪૩. જય જય ખોલો હિંદુસ્તાન	„	૫૪
૪૪. યજ્ઞ અમે માંડયો	કુલચંદ્ર શાહ	૫૬
૪૫. યુવકનું ગીત	જીવણસિંહ ગામીત	૫૭
૪૬. માડીની ઝૂંપડી	જીવાભાઈ પટેલ	૫૮
૪૭. ઝંડાને	સ્નેહરશ્મી	૬૦
૪૮. ઝંડાનો જયકાર	ચિમનલાલ પ્રા. ભટ્ટ	૬૨
૪૯. રાષ્ટ્રીય પતાકા	અજ્ઞાત	૬૩
૫૦. સ્વરાજ્યનો સંત્રી	મેઘાણી	૬૫
૫૧. વન્દે માતરમ્	ખંડિમચંદ્ર	૬૯
રાષ્ટ્રીય ધૂનો		૭૦

મહાસભાનાં ગીતો

૧

ઝંડા ઊંચા રહે હમારા

વિજયી વિશ્વ તિરંગા પ્યારા,

ઝંડા ઊંચા રહે હમારા

સદા શક્તિ ધરસાને વાલા,

ત્રેમ સુધા સરસાને વાલા,

વીરોદ્ધો હરપાને વાલા,

માતૃભૂમિકા તનમન સારા,

ઝંડા૦

સ્વતંત્રતા કે ભીષણ રણમેં,
લખકર બેઠે જોશ ક્ષણ ક્ષણમેં,
કાંપે શત્રુ દેખકર મનમેં,
મિટ જાયે ભય સંકટ સારા. અંડાં

ઈસ ઝંડે કે નીચે નિર્ભય,
લેં સ્વરાજ્ય યહ અવિચલ નિશ્ચય,
ખોલો ભારત માતાકી જય !

સ્વતંત્રતા હી ધ્યેય હમારા. અંડાં

આઓ પ્યારે વીરોં ! આઓ,
દેશ-ધર્મ પર બલિ બલિ જાઓ,
એક સાથ સબ મિલકર ગાઓ,
પ્યારા ભારત દેશ હમારા. અંડાં

ઈસકી શાન ન જાને પાયે,
ચાહે જન ભલે હી જાવે,
વિશ્વ વિજય કરકે દિખલાયેં,
તબ હોવે પ્રણૂ પૂર્ણ હમારા. અંડાં

અસ્તાત

૧. ઇજ્જત.

૨

ભારત ભાગ્યવિધાતા

જનગણુમન-અધિનાયક જય હે,
ભારત ભાગ્યવિધાતા !

પંજાબ સિન્ધુ ગુજરાત મરાઠા,
દ્રાવિડ ઉત્કલ બંગ;

વિન્ધ્ય હિમાચલ યમુના ગંગા,
ઉચ્છલ જલધિ તરંગ.

તવ શુભ નામે જાગે,
તવ શુભ આશિષ માગે;
ગાહે તવ જય ગાથા.

જનગણુ-મંગલદાયક જય હે,
ભારત ભાગ્યવિધાતા !

જય હે ! જય હે ! જય હે !
જય જય જય જય હે !

અહરહ તવ આહવાન પ્રચારિત,
 મુનિ તવ ઉદાર વાણી,
 હિન્દુ બૌદ્ધ શીખ જૈન પારસી,
 મુસલમાન ખ્રિસ્તાની.
 પૂરવ પશ્ચિમ આસે,
 તવ સિંહાસન પાસે;
 પ્રેમહાર હોય ગાથા.

જનગણુ-ઐક્યવિધાયક જય હે,
 ભારત ભાગ્યવિધાતા !
 જય હે ! જય હે ! જય હે !
 જય જય જય જય હે !

પતન-અભ્યુદય બંધુર પંથા,
 યુગ-યુગ ધાંવિત યાત્રી,
 તુમિ ચિરસારથી ! તવ રથચક્રે,
 મુખરિત પથ દિનરાત્રી.

દારુણ વિપ્લવ માઝે,
 તવ શંખ ધ્વનિ બાજે;
 સંકટ દુઃખ ત્રાતા.

જનગણુ પથ પરિચાયક જય હે,
 ભારત ભાગ્યવિધાતા !
 જય હે ! જય હે ! જય હે !
 જય જય જય જય હે !

ધોર તિમિરધન નિખિડ નિશાથે,
પીડિત મૂર્છિત દેશે,
જાત્રત છિલ તવ અવિચલ મંગલ,
નતનયને અનિમેષે;

દુઃસ્વપ્ને આતંકે,
રક્ષા કરિશે અંકે,
સ્નેહમયી તુમિ માતા.

જનગણુ-દુઃખત્રાયક જય હે,
ભારત ભાગ્યવિધાતા !
જય હે ! જય હે ! જય હે !
જય જય જય જય હે !

રાત્રિ પ્રભાતિલ ઉદિલ રવિચ્છવિ,
પૂર્વ ઉદયગિરિ ભાલે,
ગાહે વિહંગમ પુણ્ય સમીરણુ,
નવજીવન રસ ઢાલે;

તવ કરુણારુણ રાગે,
નિદ્રિત ભારત જાગે,
તવ ચરણે નત માથા.

જય જય જય હે જય રાજેશ્વર,
ભારત ભાગ્યવિધાતા !
જય હે ! જય હે ! જય હે !
જય જય જય જય હે !

સ્વીન્દ્રનાથ દાગોર

૩

મારું વતન

મારું વતન આ મારું વતન હાં,
વહાલું વહાલું મને મારું વતન હાં — મુવ
જેની માટીની મારી કાયા ધડેલી,
તને કરું હું કાટિ કાટિ નમન હાં —

વહાલું

રાણા પ્રતાપ ને શિવાજી શરવીર,
મારા વતનનાં એ મોંઘાં રતન હાં — ૬

વહાલું

લાલ અને બાલ વળી દાદા ને દાસજીએ,
જેને સમધુ છે સારું જીવન હાં —

વહાલું

ગાંધી બાપુને હૈયે વસ્યું જે,
સંસારસારને જીવનધન હાં —

વહાલું

વહાલા વતનની બેડીને તોડવા,
હોશે ઝોવારું હું તન મન ધન હાં —

વહાલું

ચિમનલાલ પ્રા. ભટ્ટ

ભારત માતની આઝાદી

ભારત માતની આઝાદી :

મારી અમ્મર આશા હો !

મારા દેશની આપ્તાદી :

અન્તરની અભિલાષા હો !

ભારત મારી,

હું ભારતનો :

અતૂટ પ્રેમ સગાઈ;

ભારત માની સેવા :

મારી એ જ તમના હો ! — ભારત

શા માટે મા !

તારી આંખે

અખંડ અશ્રુધારા ?

ત્રીસ કોટિની કુરબાની :

તુજ બંધવિનાશા હો ! — ભારત

બિઠો લેયા !

સંગ ચલો સૌ

ચઢવા સુક્તિમિનારા !

સોળ કળાએ સ્વતંત્ર ભારત

પૂર્ણ પ્રકાશા હો ! — ભારત

ચિમનલાલ ખાંભાજી

અમારો દેશ

અમારો હિન્દ, અમારી જનની,
 ધાત્રી અમારી, અમારો દેશ !
 શા માટે, મા, તારાં શુષ્ક નયન ?
 શા માટે, મા, તારા રુક્ષ કેશ ?
 શા માટે, મા, તારી ધૂળમાં બેઠક ?
 શા માટે; મા, તારો મલિન વેશ ?
 તેત્રીસ કરોડ સંતાન જેનાં,
 મુખેથી બોલે ' અમારો દેશ ' !

(સહગાન)

શેનું આ દુઃખ ? શેનું આ દૈન્ય ?
 શેની આ લજ્જા ? શેનો આ ક્લેશ ?
 તેત્રીસ કરોડ એક જ સ્વરે,
 મુખેથી બોલે ' અમારો દેશ ' !

હરિહર બાદ

અય માતૃભૂમિ તેરે

અય માતૃભૂમિ તેરે ચરણોમેં શિર નમાઉં;
 મੈ ભક્તિભેટ અપની, તેરી શરણમેં લાઉં.
 માથે પે તૂ હો ચંદન, છાતી પે તૂ હો માલા,
 નિહવા પે ગીત તૂ હો, મੈં તેરા નામ ગાઉં—અય૦
 નિસસે સુપૂત ઉપજે, શ્રી રામ કૃષ્ણ જૈસે
 હિસ તેરી ધૂલિમેં મੈં, નિજ શાષ પે ચઢાઉં—અય૦
 માની સમુદ્ર નિમકી, ધૂલિકા પાન કરકે,
 કરતા હૈ માન તેરે હિસ પૈરમેં મનાઉં — અય૦
 સેવામેં તેરી સારે ભેદોંમેં ભૂલ જાઉં,
 વહ પુણ્ય નામ તેરા પ્રતિદિન સુનું સુનાઉં — અય૦
 તેરે હી કામ આઉં તેરા હી મંત્ર ગાઉં,
 અન ઔર દેહ તુંક પર, બલિદાન મੈં ચઢાઉં—અય૦

ધન્દ્ર

આયિ ભુવન મન મોહિનિ

આયિ ભુવન મન મોહિનિ !

નિર્મલ સૂર્ય કરોજજ્વલ ધારિણી !

જનક જનનિ જનનિ ! — અયિ૦

નીલ સિંધુ જલ ધૌત ચરણ તલ,

અનિલ વિકમ્પિત શ્યામલ અંચલ,

અંબર ચુમ્પિત ભાલ હિમાચલ,

શુભ્ર તુષાર કિરીટિની ! — અયિ૦

પ્રથમ પ્રભાત ઉદિત તવ ગગને,

પ્રથમ સામરવ તવ તપોવને,

પ્રથમ પ્રચારિત તવ વન ભવને,

જ્ઞાન ધર્મકૃત કાવ્ય કાહિની ! — અયિ૦

ચિર કલ્યાણમયી તુમિ ધન્યા,

દેશ વિદેશે વિતરી છ અન્ન,

જાહ્નવિ જમુના વિગલિત કરુણા,

પુણ્ય પિયુષ સ્તન્ય વાહિની ! — અયિ૦

રવીન્દ્રનાથ ટાગોર

શ્રી મનસુખ મ ગાંધીસ ગ્રંથાલય * શ્રુજશતી સાહિત્ય પરિષદ

ધન્ય ધન્ય ભરત ભોમ

ધન્ય ધન્ય ભરત ભોમ,
વિજય શક્તિ જીવન ભોમ,
હમ બને હૈં એક કામ

દેશ કે હી સા...રે

— ધન્ય૦

ચેહી જાન ચેહી પ્રાણ,
મુલક કે લિયે કુરબાન,
હમ સદા રહે મસ્તાન,
વતન ચે હમા...રે

— ધન્ય૦

ધન્ય ધન્ય મનુજ બાળ,
પુણ્ય ભોમ ચેહી રસાળ,
હમ ધરેંગે સર ખુશાલ,
માતૃ ભોમ ખ્યા...રે

— ધન્ય૦

હૃદય સ્ફુરિત નવલ પ્રાણ,
હમ કરેંગે અમર ગાન,
નિત્ય નવલ ધવલ સાન,
મુલક કે હમા...રે

— ધન્ય૦

ક્રાન્તિકાર હમ મજૂર,
હમ કિસાન દેશનૂર,
હમ સદા કે કર્મશર,
વતન મેં હી ખ્યા...રે

— ધન્ય૦

અંદવદન મહેતા

૧૬૫૨૫

૧૨

ભારતકા ડંકા

ભારતકા ડંકા આલમમેં જગવાયા વીર જવાહરને!

આધીન બનો સ્વાધીન બનો સમજયા વીર જવાહરને!

વહ લાલ જો મોતીલાલકા હૈ

હૈ લાલ દુલારા ભારતકા;

સોતે ભારતકો હક કરકે,

જગવાયા વીર જવાહરને — ભારતકાં

ધકે રોશન આગ ધકધકતી હૈ,

આઝાદી કી હિસકે દિલમેં;

જસમેં યુવકોંકા મુર્દાદિલ,

ચમકાયા વીર જવાહરને — ભારતકાં

આદર્શ ચરિતસે વહ અપને,

યુવકોંકા હૈ સમ્રાટ બના;

આઝાદીકા જિંચા અંડા,

ફહરાયા વીર જવાહરને — ભારતકાં

અજ્ઞાત

ભારત મૈયા

રે મને ભારત મૈયા વહાલી વહાલી.

ભારત મૈયા વહાલી વહાલી,

રે મને ભારત મૈયા વહાલી વહાલી.

ભારત મૈયાનો ખાળક નાનેરો,

મૈયાની ગોદ મને વહાલી;

મૈયાનું લૂણ અને મૈયાની રોટી,

મૈયાએ કાયા ઘડેલી — રે મને.

ફૂલની સુવાસ અને ફળની મીઠાશથી,

ભારતવાડી મનોહારી,

દુનિયાના દેશમાં ભારત મૈયાની,

જોડી નહિ જડનારી — રે મને.

ગોરાની ચાલની વાંદર નકલમાં,

સોનાની રેલ જાય ચાલી;

મૈયા લૂંટાતી દેખી દેખાય ના,

હૈયે લભૂકે હોળી — રે મને.

મૈયાની દેહે જંજીર ગુલામી,

આંખે, અંધારી જ ઘેરી;

તોડું કે તૂડું; નિશ્ચે ઉગાડું —

સૂરજ સ્વરાજનો સતેરી — રે મને.

ચિમનલાલ ત્રાં ભટ્ટ

જય જય મહાસભા

રે ભારતભરતું ધ્યાન,	જય જય મહાસભા
જેતું કરે જગત સન્માન,	જય જય૦
રે લોકશક્તિ બળવાન,	જય જય૦
એતું કોટિ હૃદયમાં ગાન,	જય જય૦
પાંત્રીસ કોટિની આશ,	જય જય૦
મૈયા ભારતનો શ્વાસ,	જય જય૦
રે ચેતન પારાવાર,	જય જય૦
એ તુલશીવત દેનાર,	જય જય૦

એનો મેધિરો સંદેશ,	જય જય૦
‘આઝાદી’નો આદેશ,	જય જય૦
એનાં અમોઘ બે હથિયાર,	જય જય૦
છે સત્ય અહિંસા સાર,	જય જય૦
એ દીન દલિતની માત,	જય જય૦
ત્યાં જિંચ નીચ નહિ જાત,	જય જય૦
એની અમૃત જેવી વાત,	જય જય૦
“ખાદીથી સૌ આખાદ,”	જય જય૦
એનો વિજયવંત ધ્વજરાજ,	જય જય૦
ગૌરવભર ઊડતો આજ,	જય જય૦
એની કીર્તિ ગામે ગામ,	જય જય૦
એનું અમર તપતું નામ,	જય જય૦
સૌ ચક્ષો ઉપડીએ સાથ,	જય જય૦
રે સ્વરાજ્ય કરવા હાથ,	જય જય૦
એને કાજ થવું કુરખાન,	જય જય૦
વળી મરવું એ આસાન,	જય જય૦
એનાં મંગળ ગાઓ ગીત,	જય જય૦
એ સ્વદેશનું નવનીત,	જય જય૦
એ મહા પ્રજા-દરબાર,	જય જય૦
એનો કરશું જય જયકાર,	જય જય૦

ચિમનલાલ પ્રા. બટ્ટે

મહાસભાની સેના

મહાસભાની સેના ઊંપડી ફૂચ કદમ કરતી,
 એના નાદે ગાજી જોડી ધમ! ધમ! ધમ! ધરતી!
 ચૌટાં ગાજે, ચકલાં ગાજે!
 શેરી ગાજે, ફળિયાં ગાજે!
 ગામો ઉપર ગામો ગાજે!
 મહાસભાની હાકલ જ્યાં સૌને કાને પડતી,
 નરનારી સૌ દોડી આવે જાણે ધરધરથી!
 નાનાં આવે, મોટાં આવે!
 રાજા આવે, રંક આવે!
 જોગી આવે, ભોગી આવે!
 મહાસભાના ઝંડા હેઠળ સર્વે હારોહાર!
 સ્વરાજ્ય લેશું માથાં દેશું કરો કરો નિરધાર!
 સોમાભાઈ ભાવસાર

મહાસલાનો ગમ્મર હંદા

મહાસલાનો ચામર ડંકો,

‘वाय्ये’ गामेगामं.

આને વાઝો ગામેગામ.

ધેર ધેર જઈ હાક સુણાવી;

સ્વતંત્રતાની ભેરી બજારી;

ભેરીના જયનાદે જાગ્યા,

હિંદી નર ને નાર,

જગ્યા હિંદી નર ને નાર — મહાસભાનો.

स्वरान्त्येनो संहेशो आर्ध्याः

સત્ય અહિંસા માર્ગે જતાવ્યો; .

स्वदेशीना सूत्रेयी पां'ब्यो,

ભારત ધન ભંડાર,

આંધ્રો ભારત ધન ભંડાર — મહારાજાને

ઘોર રાત્રિ આયમી ગુલામી;

ઉપા જિગી ચાવી ચા સામી;

મહાસભાને નામે જોશો.

ભારત જય જયકાર,

श्रीगो. भारद्वाज्य-जम्भारः — भद्रासत्ता. ०

સારી જહાંસે અચ્છા

સારી જહાંસે અચ્છા, હિન્દુસ્તાં હમારા,
 હમ ખુલખુલેં હૈ ઉસકી, વોહ ગુલિસ્તાં^૧ હમારા.
 ગુરખતમે^૨ હો અગર હમ, રહતા હૈ દિલ વતનમે,
 સમજો વહીં હમેં બી, દિલ હો જહાં હમારા.
 પરખત વોહ સખસે ઉંચા, હમસાયહ^૩ આસમાંકા,
 વોહ સન્તરી હમારાં, વોહ પાસખાં હમારા.
 ગોદીમેં ખેલતી હૈ, ઉસકી હઝારો નદીયાં,
 ગુંદશન હૈ જીનકે દમસે, રક્કે^૪ જીના હમારા.
 અય આખે રૂંદે^૫ ગંગા ! વોહ દિન હૈ યાદ તુઝકો,
 ઉતરા તેરે કિનારે જખ કારવાં હમારા.
 મઝહબ^૬ નહીં સિખાતા, આપસમેં ખૈર કરના,
 હિન્દી હૈ હમવતન હૈ, હિન્દુસ્તાં હમારા.
 યુનાનો મિસરો રમ,^૭ સખ મિટ ગયે જહાંસે,
 અખ તક મગર હૈ બાકી, નામોનિશાં હમારા.
 કુંછ^૮ ખીત હૈ કિ હસ્તી, મિટતી નહીં હમારી,
 સદિયોં રહા હૈ દુશ્મન, દવરે ઝમાં^૯ હમારા.
 ઈકબાલ ! કોઈ મહેરેમ,^{૧૦} અપના નહીં જહાંમે,
 માલૂમ કયા કિસીકો, દહે^{૧૧} નેહાં^{૧૨} હમારા.

ઈકબાલ

૧. ખુલખુલેં ૨. પરદેશી ૩. પાકીશી ૪. રૂંદે ૫. નદી
 ૬. ધર્મ ૭. રમ ૮. કુંછ ૯. દયા ખાનાર ૧૦. શત્રુ.

પૂજારણ

હું તો પૂજારણ હો ! ભારત માતની;
 આવોને પૂજીએ હો ખેન,
 પૂજારણ હો !, ભારત માતની.

મહારો પૂજપો ખેન ! આજ તો ઊણો અધૂરો;
 પૂજના ભવ્ય ઉર-કોડ — પૂજારણ હો !

મહારે પૂજમાં ખેન ! અર્પવાં ભક્તિનાં ફૂલડાં;
 આશાનો ચેતવું પ્રદીપ — પૂજારણ હો !

દેવીનાં ચર્ણો ખેન ! રાખવું હૈયું આ રમતું;
 આરતીએ મુક્તિ તણાં ગીત — પૂજારણ હો !

સાધવા સ્વરાજ્ય મહારે ખેન ! માંડવા યજ્ઞો અમોલા;
 દેવાં છે દેહ બલિદાન — પૂજારણ હો !

આવો તો પૂજીએ ખેન ! આજ સૌ ભેળાં મળાને;
 હૈયું બન્યું હવે અધીર — પૂજારણ હો !

જયોત્સ્ના શુક્લ

હિન્દ મેરા આઝાદ રહે

મેરી જાં ન રહે મેરા સર ન રહે,
સામાં^૧ ન રહે ન યે સાજ રહે;

ફક્ત હિંદ મેરા આઝાદ રહે—

મેરી માતા કે સર પર તાજ રહે !

શીખ હિંદુ મુસલમાં એક રહે,
ભાઈ ભાઈસાર રરમો રિવાજ રહે;

ગુરુ ગ્રંથ કુરાન પુરાન રહે,

મેરી પૂજા રહે ઔ નમાજ રહે—મેરી૦

૧. માલમિલકત ૨. ભાઈ બેવાં

મેરી ટૂટી મડેયા મેં રાજ રહે,
 કાઈ ગૈર^૩ ન હસ્ત-દાન^૪ રહે;
 મેરી બીન કે તાર મીલે હો સબી,
 એકે લીની મધુર આવાજ રહે — મેરી૦
 યે કિસાન મેરે ખુશ હાલ રહે,
 પૂરી હો દ્રસદ^૫ સુખ સાજ રહે;
 મેરે બચ્ચે વતન પે નિસાર રહે,
 મેરી માળહિનોં કી લાજ રહે — મેરી૦
 મેરી ગાયેં રહે મેરે બૈલ રહે,
 ઘર ઘર મેં ભરા સખ નાજ^૬ રહે;
 ઘી દૂધ કી નદિયાં બહતી રહે,
 હરસુ^૭ આનંદ સ્વરાજ રહે — મેરી૦
 માયોકી હૈ આહ ખુદા કી કસમ,
 મેરે બાદ વક્ત^૮ યે બાજ^૯ રહે
 ગાઢેકા^{૧૦} કદન હો મુઝ પે પડા,
 વન્દે માતરમ્ અલ્લાહ^{૧૧} રહે — મેરી૦

માધવ

૩. બીજું ૪. હાથ નાંખનાર ૫. પાક ૬. અનાજ
 ૭. હરેકને ૮. મૃત્યુ ૯. બાકી ૧૦. બાકીનું ૧૧.
 શબ્દ-મંત્ર

અને તું આંહી ?

સૌ લેધ જંગમાં જાય

અને તું આંહી ?

કરે શું આંહી ?

અને તું આંહી ?

રણડંકે શંખ સંભળાય,

અને તું આંહી ?

કરે શું આંહી ?

તું જુદા મહીં નહિ ગાળે,

તુજ ખંડેન તુંથી તો લાળે,

અરે, પણ કેમ થોભી રહેવાય ?

અરે તું આંહી ?

સૌ સમોવડા બોલાવે,

રણશૂર ગીતો સૌ ગાવે,

સૌ સાજ ધરી સજ ઘાય,

અને તું આંહી ?

કરે શું આંહી ?

સૌ લેધ જંગમાં જાય,

અને તું આંહી ?

અરે તું આંહી ?

કરે શું આંહી ?

અંદરનદન મહેતા

સ્વાતંત્ર્ય ગીત

(૧)

યુગ યુગ જૂનાં વજ્રસમાણાં, બંધન તૂટે આજે,
 રોમે રોમે પૂરણ જોમે, સ્વતંત્ર સંગીત બાજે,
 જીવનસિદ્ધિ આવે, નવજીવન રસ લાવે,
 સંજીવની જય દેવી !

જનમનમોહિની શક્તિ જય હે ! સ્વતંત્રતા જય દેવી !
 જય હે ! જય હે ! જય હે ! જય જય જય જય હે !

(૨)

સ્વતંત્રતાની જ્યોતિ જાગે, શૂર વધે સંગ્રામે,
 શિરને સાટે, મુક્તિ માટે, ઘૂમે રણ-મેદાને,
 આગે આગે આગે, પ્રચંડ જય જય નાદે,
 યાવનમૂર્તિ દેવી !

જય અભયંકરી જનની જય હે ! સ્વતંત્રતા જય દેવી !
 જય હે ! જય હે ! જય હે ! જય જય જય જય હે !

(૩)

સ્વતંત્ર વાયુ સ્વતંત્ર વારિ, સ્વતંત્ર નર ને નારી
સ્વતંત્ર જિયે જ્યોત્સ્ન વિરાજે, સ્વતંત્ર ભારત મારી !

વહી જા મુદ્દર વહી જા, પારતંત્ર્યની છાયા !

હે સ્વતંત્રતા દેવી !

સ્વરાજ્ય તૂંડી, સુરાજ્ય તૂંડી, સ્વતંત્રતા જય દેવી !
જય હે ! જય હે ! જય હે ! જય જય જય જય હે !

(૪)

સ્વતંત્ર જન્મું, સ્વતંત્ર જીવું, સ્વતંત્ર મરવું યાચું,
સ્વતંત્રતાની પાંખ પલાણી, સ્વતંત્ર નૃત્યે નાચું,
સ્વતંત્રતા ધ્રુવતારા, જીવનની રસધારા,

જન્મસિદ્ધ જય દેવી !

સ્વતંત્રતા, જય સ્વતંત્રતા, જય સ્વતંત્રતા જય દેવી !
જય હે ! જય હે ! જય હે ! જય જય જય જય હે !

ચિત્તભલાલ ભટ્ટ

૧૯

ધન્ય ઘડી આજે

જગો ઓ હિંદ બાળ,

સુપ્રભાત રાજે;

જગો ભારત કુમાર,

ધન્ય ઘડી આજે — જગો૦

હૃદય હૃદય એક ગાન,

રામ રામ એક તાન;

મુક્ત કંઠે, મુક્ત પ્રાણ,

ગગન ભરી ગાજે — જગો૦

૨૫

ત્રીસ કોટિ દેહ ભલે,
 આત્મન્યોત એક જલે;
 શક્તિ ભક્તિ સાથ મળે,
 જન્મભૂમિ કાળે — જગો ॥

ના સુરાન્ય, ના કુરાન્ય,
 ના નહીં વિદેશી રાન્ય;
 જય સ્વરાન્ય, જય સ્વરાન્ય,
 જીવન ગીત ગાળે — જગો ॥

બંધ સકલ છિન્ન થાઓ,
 તિમિર દૂર દૂર જાઓ;
 સર્વ હૃદય સિદ્ધ થાઓ,
 એ જ આશ આળે — જગો ॥

થાક નહીં, જંપ નહીં,
 પરમ જોમ એક સહી;
 ગ્રેમ મત્ત ચિત્ત મૂહીં,
 મુક્તિ ખીન ખાળે — જગો ॥

મુક્તિનું સુપર્વ આજ,
 મુક્ત મુક્ત ગગન આજ;
 મુક્ત હૃદય માહીં આજ,
 ભારતી વિરાળે — જગો ॥

ચિમનલાલ મા. બહે

મૈયા મારી

જય હો ભારત મૈયા મારી,
જન્મભૂમિ જય મંગલકારી — જય૦

કોણ હશે એવાં નરનારી,
હોય નહીં દિલમાં ચિનગારી ?
“ ભારતીય હું, ભારત મારી,
જીવન તુજ પર જાઉં વારી ” — જય૦

કોણ ચહે પરતંત્ર દશા આ,
પીડિત મૂર્છિત હીન જીવન આ ?
ત્રોસ કોટિની એક ટેક આ,
“ સ્વતંત્ર કરશું ભારત સારી ” — જય૦

કોણ કહે ભારત ના જાગે ?
યુગયુગની જડ નિદ્રા લાગે,
મુક્તિ કૂચ ચલી રહી આગે;
વિશ્વ વિજયીની હો મહતારી — જય૦

સ્વતંત્રતાના શૂરા યાત્રી,
સ્વતંત્રતા અમ જીવનધાત્રી,
મિટાવશું બંધનની રાત્રી,
સ્વતંત્ર ભારત મૈયા મારી — જય૦

— ચિમનલાલ આ. ભટ્ટ

મને વહાલું

મને વહાલું બાપુ કેરું નામ છે રે,
 એને હૃદયે રઘુપતિ રામ છે રે — મને૦
 પહેરી પોતડીને ચાખડીએ ચાલતો રે,
 વહાલો બાવા બધાને બનાવતો રે — મને૦
 દેડ મેલાધેલાને લેતો સોડમાં રે,
 એનો આતમ રમે રણુછોડમાં રે — મને૦
 વહાલો બોખી ડોસીની લીધી સાર છે રે,
 અન્નદાતા રૂડા રંટિયાના તાર છે રે — મને૦
 દુઃખ પોતે વેઠે ને બીજા હારતા રે,
 વહાલો આતમશુદ્ધિની માંડી વાતારે — મને૦
 તતસુખ ભટ્ટ

વિશ્વ વિભૂતિ

કોણ તપસ્વી આવ્યો

રે ! કોણ મહાજન આવ્યો ?

વૈભવ કીર્તિ તૃષ્ણા ત્યાગી,

ભવ્ય ક્ષત્રીરીનો અતુરાગી;

દીન દલિતનો સાચો સંગી,

પંચ મહાવ્રત ધારી,

રે ! ભારત ગૌરવ ગાંધી !

જોને વસ્ત્ર વિહીન શરીરે,

પગપાળો દૂર પંથે વિચરે;

ઘોર તિમિરે દીપક ધારે,

હૂંબતાં માનવ તારે,

રે ! ભારત ગૌરવ ગાંધી !

માનવ મુક્તિ કાજ તલસતો,
રંક અમીરના ભેદ ભુલવતો;
અગતશત્રુ થઈ ને ફરતો,

પુણ્ય પુરુષ કો દીઠો
રે ! ભારત ગૌરવ ગાંધી !

તપસી, અવધૂત પંડિત કે એ,
રાજનીતિનું વિચક્ષણ નર એ;
રણ સુભદ્ર શહીદ કે છે એ !

અણુદીઠ વિપ્લવવાદી,
રે ! ભારત ગૌરવ ગાંધી !

કોઈ કહે છે “ મૂડીવાદી,”
કોઈ કહે “ ઉચ્છેદક ”. ગાંધી !
“ સર્વક શ્રેષ્ઠ ” કહે કો ગાંધી !

અગમ, અતુલ, અનુપમ,
રે ! ભારત ગૌરવ ગાંધી !

ભારતના ઉજ્જવલ આકાશે,
સ્વાધીનતાના નવ ઇતિહાસે;
કુમ કુમ અંકિત લેખ લખાશે,
ભારત ભાગ્ય વિધાયક,
એ વિશ્વ વિભૂતિ ગાંધી !

જયોત્સ્ના શુક્લ

ગાંધીનું શરણુ

ગાંધીને શરણુ આવો રે, અવસર છે છેલ્લો.

તેના તે ગુણુ તમે ગાઓ રે, અવસર છે છેલ્લો.

દારને છોડી, તાંડીને છોડી,

દૂધ ને છાશ તમે પીજો રે, અવસર છે છેલ્લો.

માંસને છોડી, મચ્છીને છોડી,

ગોળને રાટલો ખાજો રે, અવસર છે છેલ્લો.

ભૂવાને છોડી, ભૂતડાંને છોડી,

રામનું નામ તમે લેજો રે, અવસર છે છેલ્લો.

પરદેશી છોડી, વિલાયતી છોડી,

ખાદીને પ્રેમથી પહેરજો રે, અવસર છે છેલ્લો.

વેરને છોડી, ઝેરને છોડી,

હિત ને પ્રોત્તથી રહેજો રે, અવસર છે છેલ્લો.

કૂડને છોડી, કપટને છોડી,

સતને રસ્તે રહેજો રે, અવસર છે છેલ્લો.

અજ્ઞાત

એવા ગાંધી ગુજરાતે ઊતર્યા

એવા ગાંધી ગુજરાતે ઊતર્યા રે !

એનું સૂકું શરીર જાણે લાકડી રે,

માંહે જોરાવર છે જીવ

— એવા ગાંધીં

એણે ઘેર ઘેર રંટિયા મોકલ્યા રે,

લેવા સૂતરને તાંતણે સ્વરાજ્ય

— એવા ગાંધીં

એણે સાદાઈ શીખવી દેશને રે,

દાર તાડી કરાવ્યાં દૂર

— એવા ગાંધીં

લોક વાટ જીએ છે પ્રભુ આવશે રે,

નવ જાણે આવ્યો આવનાર

— એવા ગાંધીં

એનો ધન્ય જનમ ધન્ય જીવવું રે,

માતાએ ઉપાડ્યો ધન્ય ભાર

— એવા ગાંધીં

એનો મોઢો આદેશ લોકો ઝીલતા રે,

ખોલી ભારતનો નય નયકાર

— એવા ગાંધીં

કુલચંદ શાહ

૨૫

યુગદેવ

હો યુગદેવ ! પૂજ્યું પાવડીઓ :

કંઈ ઉઘાડી તેં અમ આંખડીઓ,

યુગદેવ ! પૂજ્યું પાવડીઓ.

કંઈ ખિલાવી તેં હિર પાંખડીઓ,

યુગદેવ ! પૂજ્યું પાવડીઓ.

માત મુક્તિના મંત્ર મધુરા,
શીખવ્યા વગાડી વાંસળી, હો !
યુગદેવ ! પૂજું પાવડીઓ.

વધાવું ભરી ફૂલ છાંયડીઓ,
યુગદેવ ! પૂજું પાવડીઓ.

મોહજળ તિમિર મહીં એ,
ભૂલ્યાં હતાં સૌ વાટડીઓ,
યુગદેવ ! પૂજું પાવડીઓ.

અંધાર વિહારતો ચાંદલીઓ,
યુગદેવ ! પૂજું પાવડીઓ.

દુઃખે ફૂંચેલાં બન્ધુ અતે એ,
દુઃખે ફૂંચી'તી ગાવડીઓ,
યુગદેવ ! પૂજું પાવડીઓ.

તારી તેં અમ નાવડીઓ,
યુગદેવ ! પૂજું પાવડીઓ.

શાન્તિ તીતિના પાઠ લણાવી,
વરસાવી સુખ વાદળીઓ,
યુગદેવ ! પૂજું પાવડીઓ.

વધાવું ભરી ફૂલ છાંયડીઓ,
યુગદેવ ! પૂજું પાવડીઓ.

મૂળજીભાઈ પી. શાહ

ગાંધી તું

ગાંધી તું આજ હિંદી એક શાન બન ગયા !

સારી મનુષ્ય જાતિકા અભિમાન બન ગયા !

— ગાંધી૦

તું સત્ય, અહિંસા, દયા, નિસ્વાર્થ ત્યાગસે,

ધર્મ આજ મૃત્યુ લોકમે, લગવાન બન ગયા

— ગાંધી૦

તેરા પ્રભાવ સાદગી હસ્તિકે દેખંકર,

દુશ્મન ભી બેજબાં હો કે હથરાન બન ગયા

— ગાંધી૦

તું દોસ્ત હો હર કામકા હર દિલ અગ્રીક હય,

સારી જહાં આજ તેરા કદરદાન બન ગયા

— ગાંધી૦

તેરી નસીહતોમે વહ જાદુકા અસર હૈ,

જુસ્કા લગી હવા તેરી ધન્યાન બન ગયા

— ગાંધી૦

ધિક્કાર હૈ માધવ હમે તેતીસ કાટિકા,

તુજસા રૂઝીર જોલકા મહેમાન બન ગયા.

— ગાંધી૦

માધવ

આજે ઉત્સવ રાષ્ટ્રદેવનો

પુનિત સંતોનાં વૃન્દ (૨)

આજે ઉત્સવ રાષ્ટ્રદેવનો.

મૈયા ભારતી સોહંત (૨)

આજે ઉત્સવ રાષ્ટ્રદેવનો.

કુંજે વસંત કંઈક ગુંજે નવ પ્રેરણા,

કોકિલા સુકંઠે ટહુકંત !

આજે ઉત્સવ રાષ્ટ્રદેવનો.

હૈડે રસચેતના જગાવે સ્નેહજ્યોત શી,

પિંડે બ્રહ્માંડ પ્રગટંત !

આજે ઉત્સવ રાષ્ટ્રદેવનો.

અન્તર મહીં ભક્તિ જગન્નાથ જન્મભૂમિની,

ઝગમગ કો ઓજસે લસંત !

આજે ઉત્સવ રાષ્ટ્રદેવનો.

શોભન જગમોહને યતાવી જીવન-માધુરી,

હિંદી નવ કોડે હસંત !

આજે ઉત્સવ રાષ્ટ્રદેવનો.

મંજુલાલ મજમુદાર

ગાંધી મસાલો

અસુખ જીવમાં વાજ્યું ઘણું ને,
 રાગે તે દેશને ઘેરીઓ રે;
 દેશ દેશના જાહુ વૈદો જ તેડીયા,
 તેમ તેમ રાગ જાહુ વાધીઓરે — અસુખ૦
 પીડા તે પારખી ગાંધીજી ધાયા,
 મરી મસાલો આપીઓ રે;
 જેમ જેમ આપીઓ તેમ તેમ માગીઓ,
 આઓ હિંદ તો જાગીઓરે — અસુખ૦
 રાનીપરજમાં ગાંધી મસાલો,
 ઘણા જનોએ આપીઓ રે;
 આપીઓ આપીઓ એટલો આપીઓ,
 આખા ડીલ પર નાખીઓ રે — અસુખ૦
 તેજનો ઘણો ગુણુકારી એ તો,
 રોગીના રોગને હાંકીઓ રે;
 નીરોગી થઈને સખળા રે બનીઆ,
 પગમાં જોર નવું આવીઈ રે — અસુખ૦
 સર્વે ભાઈઓ ગાંધી મસાલો
 ગજવે ધાલી રાખજો રે;
 શાહમાં નાખજો પાકમાં નાખજો,
 એમ ને એમ તમે ફાકજો રે — અસુખ૦
 ઉડાભાઈ ચોધરી

ભીલોનું ગાંધીગીત

(ભીલોડી ગીતનો ઢાળ)

ગાંધીનાં ગીતાં ગાઓ, ઓ ભીલભાઈ,
ગાંધીનાં ગીતાં ગાઓ.

ગાંધીનાં મનખાં^૧ થાઓ, ઓ ભીલભાઈ,
ગાંધીનાં મનખાં થાઓ.

અલક^૨મલકનો માનીતો ગાંધી,
મનખાં જેવો પણ દેવ !

હરગ^૩ સોડી^૪ આપું^૫ દુઃખીયાંને કાજે,
આઈઓ^૬ ધરમનો દેવ — ગાંધીનાં

દુઃખીયાંનાં દુઃખ દેખી કકળી ઉઠે,
એનાં કાળજડાંની કળી;

ભૂખાની ભૂખ એને ભરખી જતી,
એણે કાયા નાખી દણી — ગાંધીનાં

ઉંચાનીચાના એને ચાળા ગમે નહિ,
નાગા ઉઘાડાને કાજ;

ભીલોને ભાળી લંગોટી વાળી
એણે એવો ગરીબ નવાજ — ગાંધીનાં

ધરમ હાથ, ને બહાદરીની,
નવલી^૭ ઝંડી રોપી;

૧. માણસો ૨. દુનિયા ૩. સ્વર્ગ ૪. છોડી
૫. આપણ ૬. આવ્યો ૭. અવનવી.

વેઠવારા વળી જોરજુલમથી,
 બચાવે ગાંધી ટોપી — ગાંધીનાં
 શ્રવ મારો નથી, ચોરી કરો નથી,
 ગાંધીવાળા^૮ જો ચાઓ;
 હરો^૯ ખાઓ નથી, ભાંગ^{૧૦}પીવો નથી,
 ઇંદારી^{૧૧}રમવા ન જાઓ — ગાંધીનાં
 ઉંગળવા પડહે ને ધુંગળવા^{૧૨}પડહે,
 સોરાંને^{૧૩}લણુવા ભેજો;
 ડગરાં^{૧૪}મટીને મનખાં થડો માટે,
 દીકરીના દુકડા^{૧૫}ને લેજો — ગાંધીનાં
 ખીકણુ બહારાં મટી વનના ઓ વાધો,
 ઝટ દઈ જાગી જાજો;
 ડામેર,^{૧૬}ભાભોર,^{૧૭}નીમામ,^{૧૮} હંગાડા,^{૧૯}
 હગળા^{૨૦}બહાદર થાજો — ગાંધીનાં
 ટોપાવાલાને સલામ ફેરી ?
 જોણે દનિયા ખાંધી;
 એક બડો બાળો રામ છે સાહેબ,
 ખીજા દુકરને ગાંધી — ગાંધીનાં
 ઇશ્વરલાલ વૈદ્ય

૮. ભાથો ખાદી ટોપીવાળાને ગાંધીવાળાને નામે
 ઓળખે છે. ૯. દાડ ૧૦. તમાકુ ૧૧. ધાડ પાડવા ૧૨.
 નહાવુંધોવું ૧૩. છોકરાં ૧૪. દોર ૧૫. દોકડા
 ૧૬. ૧૭. ૧૮. ૧૯. કુળોનાં નામ ૨૦. સધળા

ખાદી રંગ લાગ્યો.

હું તો કાપડ બજારે ગઈતી,

રે ખાદી રંગ લાગ્યો;

પરદેશીનાં પોટલાં દીઠાં,

ને દિલને ડંખ લાગ્યો.

શોધી શોધીને બહેન! હું તો થાકી રે — ખાદીં

જોયાં વાયલ ને આખિ થઈ રાતી રે — દિલનેં

હું તો ભર્યા બજાર માંહી જભી રે — ખાદીં

કોઈ દીઠો ન દેશનો સપૂત — દિલનેં

મારા દેશમાં કપાસ ફાલ ફાલ્યો રે — ખાદીં

વેચ્યો વેચ્યો વિદેશમાં તમામ — દિલનેં

મારા ખેડૂતે ખંતે ઉગાડ્યો રે — ખાદીં

વસ્ત્રહીણાં ફરે છે એનાં બાળ — દિલનેં

મારા વણકરની વાત કોણુ જાણુ રે — ખાદીં

પૂરો રોટલો ન પામે એનાં બાળ — દિલનેં

શિર ચોંટયું કલંક બહેન કાઢો રે — ખાદીં

પરદેશીનો મોહ હવે છોડો રે — દિલનેં

જયોત્સ્ના શુક્લ

કાચા સૂતરનો તાંતણો

અતૂટ એક કાચા સૂતરનો તાંતણો !

- હારે ઓલી લોહાની બેડીયું થ તૂટે — અતૂટ૦
 હારે ઓલી સોનાની સાંકળા વછૂટે — અતૂટ૦
 હારે ધાર ખાંડાની તેથ થાય ખાંડી — અતૂટ૦
 હારે હાર માને હજાર તોપ ગાંડી — અતૂટ૦
 હારે દુર્ગજિયા શું બજિયાંને બાંધે — અતૂટ૦
 હારે શામળાં શું ઉજજિયાંને સાંધે — અતૂટ૦
 હારે અંધ સાથે આંખાળાંને બાંધે — અતૂટ૦
 હારે પંચુ સાથે પાંગાળાંને સાંધે — અતૂટ૦
 હારે રંઢ સાથે તે રાજવી બાંધે — અતૂટ૦
 હારે રામ સાથે તે માનવીને સાંધે — અતૂટ૦
 હારે કંતો કંતો ને બહેન પૂરી થ તે — અતૂટ૦
 હારે કંતો કંતો ને ભાઈ એક ચિત્તે — અતૂટ૦
 હારે ધરો ધરમાં એ પ્રેમને પસારો — અતૂટ૦
 હારે મારી ભારતીના ભારને ઉતારો — અતૂટ૦
 હારે રૂડા રેંટિયા અખૂટ બાપ દેખે — અતૂટ૦
 હારે બાપુ ગાંધીજીની નિંદગીનો રહેજો — અતૂટ૦

જીગતરામ દવે

૩૨

પીશો મા

તમે પીશો મા, પીશો મા, પીશો મા,
દારવો પીશો મા !

તમે લડ લડ લડ બાળનારો,
કે દારવો પીશો મા !

તમે પીઓ તો ગોરસ પીને,
કે દારવો પીશો મા !

તમે લડ લડ ડીલ બાળનારો,
કે દારવો પીશો મા !

તમે પીઓ તો ત્રેમરસ પીને,
કે દારવો પીશો મા !

તમે લડ લડ દિલ બાળનારો,
કે દારવો પીશો મા !

તમે પીઓ તો આમરસ પીને,
કે દારવો પીશો મા !

તમે લડ લડ ધન બાળનારો,
કે દારવો પીશો મા !

તમે પીઓ તો રામરસ પીને,
કે દારવો પીશો મા !

તમે લડ લડ પુણ્ય બાળનારો,
કે દારવો પીશો મા !

બુગતરામ દવે

માથે કાંતવાનું દેવું

માથે કાંતવાનું દેવું,

જે જે ભૂલમાં નહિ જાય.

એનું વ્યાજ ઘોડા જેવું,

જે જે પાછળ નહિ પહોંચાય.

આજ વિતાડી જે આજસમાં,

કાલ ઢાંકવાં થાશે વસમાં;

આગ લાગે ત્યારે, જ્યારે આગ લાગે ત્યારે,

જે જે કૃષ્ણ નહિ ખોદાય — માથે૦

ગરીબનું છે પૂજન માંડ્યું,

અક્ષત કુંકુમ પાર ઉતાર્યું;

દરિદ્રનારાયણનું, અંતે દરિદ્રનારાયણનું,

જે જે નૈવેદ્ય નહિ વિસરાય — માથે૦

રંક સુખી ત્યાં રાજ સુખી છે,

રંક દુઃખી ત્યાં રાજ દુઃખી છે;

રંકનો પડછાયો, રાજ, રંકનો પડછાયો,

જે જે કાયમનો એ ન્યાય — માથે૦

શ્રીતમલાલ મજસુદાર

જય જય ગરવી ગુજરાત !

જય જય ગરવી ગુજરાત !

જય જય ગરવી ગુજરાત !

દીપે અરુણું પરભાત;

ધ્વજ પ્રકાશશે ઝળઝળ કસુંબી,

ત્રેમ શાય અંકીત;

તું ભણુવ ભણુવ નિજ સંતતિ સૌને,

ત્રેમભક્તિની રીત;

છાપ્ત તું સુન્દર જાત !

જય જય ગરવી ગુજરાત !

ઉત્તરમાં અંબા માત,

પૂરવમાં કાળી માત;

છે દક્ષિણ દિશમાં કરંત રક્ષા,

કુંતેશ્વર મહાદેવ,

ને સોમનાથ ને દ્વારકેશ એ,

પશ્ચિમ કેરા દેવ;

છે સહાયમાં સાક્ષાત,

જય જય ગરવી ગુજરાત !

નદી તાપી નર્મદા જોય,
 મહી ને બીજી પણ જોય,
 વળી જોય સુભટના શુદ્ધરમણને,
 રતનાગર સાગર;
 પર્વત ઉપરથી વીર પૂર્વજો,
 દે આશિષ જયકર;
 સંપે સોહે સહુ જાત !
 જય જય ગરવી ગુજરાત !

તે અણુહિલવાડના રંગ,
 તે સિદ્ધરાજ જયસંગ,
 તે રંગ થકી પણ અધિક સરસ રંગ,
 થશે સત્વરે માંત;
 શુભ શકુન દિસે મધ્યાહ્ન શોભશે,
 વીતી ગઈ છે રાત;
 જન ધૂમે નર્મદા સાથ !
 જય જય ગરવી ગુજરાત !

વીર નર્મદ

ગુર્જરીની ગૃહકુંજ

ગુર્જરીની ગૃહકુંજેન

અમારું જીવન ગુંજે ગુંજે — ગુર્જરી૦

આંખ અમારી ખુલી અહીં પહેલી,

પગલી ભરી અહીં પહેલી;

અહીં અમારા યૌવન ફેરી,

વાદળોનો વરસેલી — ગુર્જરી૦

અહીં શિયાળે તાપ્યા સગડી,

કાકિલ સુણી વસંતે;

અપાઠનાં ધનગર્જન ઝીલ્યાં,

રણુજણુતા ઉર તંતે — ગુર્જરી૦

અમે ભમ્યા અહીંના ખેતરમાં,

ડુંગરમાં ક્ષેતરમાં;

નદીઓમાં નાહ્યા આજોટ્યા,

કુદરત પાનેતરમાં — ગુર્જરી૦

અહીં અમારાં તનધન અર્પ્યાં,

પૌરુષનિધિ સૌ અર્પ્યાં,

વિશ્વવાહીને સુદક્ષિત કરવા,

નસ નસથી રસ અર્પ્યાં — ગુર્જરી૦

અહીં અમે રોયા કલ્પોલ્યા,

અહીં ઊઠ્યા પછડાયા;

જીવનજંગે જગત ભમ્યા પણ,

વિસરી નહિ ગૃહમાયા — ગુર્જરી૦

સુન્દરમ

૩૬

અમે ડરતા નથી

અમે ડરતા નથી હવે દ્રાઢથી રે,

સદા લજ્જાએ લલા ભગવાન — અમે૦

ખીક રાખે મનુષ્યો ખાયલા રે,

અમે બહાદુર ને બળવાન — અમે૦

ખીક રાખે હરામી આળસુ રે,

હાથપગમાં અમારું તાન — અમે૦

માર ખાશું અમે નહિ દ્રાઢનો રે,

નહિ વેડી લેશું અપમાન — અમે૦

છેતરાશું નહિ અમે દ્રાઢથી રે,

રૂડી વિદ્યાથી આવશે લાન — અમે૦

બાપુ ગાંધીના બોલ અમે પાળશું રે,

નથી રહેવું હવે હેવાન — અમે૦

કુલચંદ શાહ

૩૭

કૂચગીત

આઓ પ્યારે ભાઈઓ, આઓ ક્રાંતિકારીઓ,
આઓ શીઘ્ર માતૃભૂમી બંધનમુક્તિ કે લિયે.
નહીં હરે'ગે અથ્થ કિસીસે આયે ઘોર આપદા,
ધર્મયુદ્ધ કરનેવાલે હમ તો નિહર હૈં સદા-આઓ●
બોલો સકલ ભારતીય મંત્ર વન્દે માતરમ્,
બોલો એક સાથ મિલકે જય સ્વતંત્ર ભારતમ્-
આઓ○

જનની ભારત

જનની ભારત આજ હમકો,

મધુર ખીના સુના રહી છે.

સ્વતંત્રતાકા રાગ ગાકર,

માનો અમૃત પીલા રહી છે.

સેંકડો વર્ષોસે હમ થે,

ભાગ્યહી કે દેરમેં;

હસકી નિર્ભરતા છુડાકર,

સ્વાવલંબન સીખા રહી છે.

યા નિરાશા કા ભયાનક,

ભૂત જો હમ પર ચઢા;

રાષ્ટ્ર કે સંગીત બલસે

શીઘ્ર હસકો લગા રહી છે

ધિર લલા મેં દીનતા કે,

શબ્દ કૈસે કહ સકું;

જબકી માતા મીઠે સ્વરસે,

શક્તિમંત્ર પઢા રહી છે

સત્યદેવ

જય જન્મભૂમિ

જય જન્મભૂમિ જનની ભારત,
 માત મંગલકારિણી;
 છળિ રમ્ય હૃદય વિષે વિરાજે,
 જય ભુવનમનમોહિની.

* * *

અમ હૃદય તું મા, પ્રાણ તું મા,
 સર્વ તું મા તું હી તું;
 તુમ ચરણમાં નૈવેદ્ય હો મા,
 જીવનનું, સર્વસ્વનું.

* * *

પરચક તૂટે, તિમિર ખૂટે,
 અરુણની પગલી પડે;
 જયધંટ બાજે, ભવ્ય આજે,
 જીવનની ભરતી ચડે !

હો ધન્ય મૈયા ! ધન્ય ભારત !
 ધન્ય ભારત વાસી હો !

જયગીત ગાયો માત કેરાં
 ત્રીસ ક્ષતિ કંઠ હો !

સ્વાધીન હો ! સંપૂર્ણ હો !
 આલમ તણું મા નૂર હો !

અમ જીવનનું મા એક અવિચ્છેદ,
 સ્વમ સરસ મધુર હો !

ચિમનલાલ મા. ભટ્ટ

માડીની ધૂળ

હોય ભલે મોટી મોટી મહોલાતો શોભાવાળા,
 જે ઝૂંપડીએ જન્મ લીધો લાગે મુજને રઢિયાળા.
 ગોરી ગુમાનભરી માતાઓ જગમાં સંપતશાળા,
 દીન ભત્રી મારી માડીની ગોદ મને દુંદ્રાળા.
 શી સોહે રાજની વાડી લીલી કુંભેવાળા,
 મીડી મુજને ઘરઆંગણના લીમડિયાની ડાળા.
 ઝગઝગતા વીજળીના દીવે રોજ બધે દીવાળા,
 તેલ પૂર્યા માના દીવડિયાની શોભા નિહાળા.
 માઈલ મિનિટે ઉડતી સહુને ભાવે ભૂંડણુ ગાડી,
 હૈયું હરખે નીરખી બહેલડી ધમધમ ધુધરમાળા.
 ફસ્ટડ ફુટડી પુકે ઉડતી સોંઘી મીલની સાડી,
 મને ખપે માડી જાયાની ખાદી સાદી જાડી.
 હો જગ કહેતું આપું મુજને અણસુધરેલ અનાડી,
 વહાલી તારી ધૂળ મને પવિતર હો જુગ જુગ માડી.

દલ્યાણુ મહેતા

શૂરવીર આવળે

શૂરવીર આવળે રે હો રણુગાં;
 ઉત્સાહ ચેતન ભરળે તનમાં — શૂરવીર૦
 ગજ ગજ કૂદળે રે હો ઝાડે;
 અલિહાન દેળે જાતના જોડે — શૂરવીર૦
 ઠરળે ફસારીઆં રે દરખે,
 પ્રભુ છે પોતે ઊભા પડખે — શૂરવીર૦
 કાયર ભાગળે રે હો વનમાં,
 ભય જો લાગે મોતનો મનમાં — શૂરવીર૦
 આવસર આવ્યો રે હો તરવા,
 નિશ્ચય કરળે છૂતવા કે મરવા — શૂરવીર૦
 ઝંડો સતનો રે દરકાવો,
 શાંતિ પાળો સ્વરાજ ઘેર લાવો — શૂરવીર૦
 ડંઠો વાગ્યો રે હો વહાલા,
 યુવક ધાળે રણુ મતવાળા — શૂરવીર૦
 જીવણુસિદ્ધ ગામીત

સમશેર સારી ખલકની

સમશેર સારી ખલકની,

અમને નહીં તાબે કરે !

અમ, આત્મ છે પ્રભુ તેજ તે

નહીં તુચ્છ શસ્ત્રે ગાભરે ! — સમશેર૦

મહાયજ્ઞ છે અમ આદ્યો,

પૂરે કરીશું હામથી;

વિદ્યો કદી આવી નડે તો,

હોમીશું અમ જાતને — સમશેર૦

લાંછન ગુલામી શીર લઈ,

પાળ્યા પશુસમ જગ કર્યા;

આંખો અમારી છે ખુલી,

બસ ઘોઈશું અમ પાપને — સમશેર૦

પરતેજથી 'નહીં' ભડકશું,

પણ તેજ અમ જગ દાખશું;

જેશે બધી આલમ હવે,

અમ હિન્દની તાકાતને — સમશેર૦

ડૉ. અંદુલાલ દેસાઈ

જય જય યોસો હિંદુસ્તાન

હરે હરે મહાદેવ પુષ્કરો,

અલાહો અકબર રહેમાન;

હિંદુ-મુસલ્માન એક થઈને,

જય જય યોસો હિંદુસ્તાન.

આ ભૂમિ આપણી દેશ આપણો,

એ પર જાન કરો કુરખાન;

ત્રીશ કોટિ ભારતના તનુજો,

જય જય યોસો હિંદુસ્તાન.

એક કુટુંબી ભાઈ આપણે,
 માતા ભારતનાં સંતાન;
 હિંદુ પારસી મુસલમાન સૌ,
 જય જય બોલો હિંદુસ્તાન.
 મંદિર ને મસ્જિદ બંને છે,
 ઈશ્વર કેરાં બંધાં ધામ;
 ભાઈ ભાઈમાં ભેદ ન હોયે,
 જય જય બોલો હિંદુસ્તાન.
 દેવી યુદ્ધે શાંત સૈનિકા
 સ્થુલ બળનું હરવા અભિમાન;
 સ્વાર્પણ કેરાં શસ્ત્ર સજીને,
 જય જય બોલો હિંદુસ્તાન.
 વિજયમાળ લઈ સ્વર્ગસુંદરી,
 તત્પર છે કરવા સન્માન;
 માતૃ વેદીમાં ગ્રાણુ અર્પીને,
 જય જય બોલો હિંદુસ્તાન.
 પુનઃ આપણી ભારત માતા,
 જગમાં પામે બિંશુ સ્થાન;
 વિશ્વ સકળની ધર્મ માતા એ,
 જય જય બોલો હિંદુસ્તાન.

અંદુલાલ નં. દેસાઈ

યજ્ઞ અમે માંડયો

યજ્ઞ અમે માંડયો રે તનમનની શુદ્ધિ કરવા;
ખાદીને રેંટિયો ધરમાં વસાવ્યાં,

દુઃખોનો દરિયો તરવા. — યજ્ઞં

દાશતાડીને દફનાવી દીધાં,

કોદીમાં જીર રૂડી ભરવા. — યજ્ઞં

ખોટાં ધરેણાં ખાડામાં ફેંક્યાં,

ચેપી રોગોથી ઉગરવા. — યજ્ઞં

સાદા જીવનની લીધી પ્રતિજ્ઞા

સંતને પંથે પળવા. — યજ્ઞં

કુલચંદ્ર શાહ

૪૫

યુવકતું ગીત

અનીને શીર આમ્હાં નગે ચાલું હું,
 મઅહું દા છતું હું એકે ન દેચ વિચાર — અનીને૦
 મેદાનમાંય એકે તુમાં આવી નયારા,
 જોર દલદ દોચ તીં દેખાડા આમીં — અનીને૦
 બસન મૂળથી ન ખોટી ટાકું હું,
 ખોટા ખોટા રિવાજ તાંગાડી કાઢું હું — અનીને૦
 જુગમાંય ચાંદ જે હેં હિલી નીગે હે,
 તેહેંજ આમ્હાં ચળકી કેડું હું — અનીને૦
 દુઃખ લલે ચેને સામી છાતીએ,
 માર વણી ખુશીથી વેડી ન લહું — અનીને૦
 જાતિ માટે જીવ ખી દાહું ખુશીથી,
 દુનિયામાંય ડંકા વાજાડી જાહું — અનીને૦
 જીવણસિંહ ગાગીત

માડીની ઝૂંપડી

દુઃખિયાનો વિમામોરે માડી તારી ઝૂંપડી;
 રણવગડાનો છાંયો રે આંધળિયાંની લાકડી
 કુંજ નિકુંજે લચી વદ્ધરી નિર્ઝરિયાં
 અમલ કમલ દલ પર પંખીડાં બ્રહ્મ
 રઢિયાળી એ વાડી રે સોહવતી જે
 આજે ખાવા ધાતી રે નિર્જન ર

ધર્મ કર્મ રસ કસ લૂંટાયાં ધર
 છતી સંતતિ સત્ત્વ લૂંટાયું જે
 લૂંટાતી એ માડી રે ખાલી

ધન સંચી ખેતર સૂકવિયાં દવ ત્રેયોં ચોપાસ,
રાતી વિભુની આંખડી દેખી પંખીડાં પામે ત્રાસ,
તેને સોડે રહાતી રે માડી તારી ઝૂંપડી;
પોષણિયાં શી પાતીરે આછી જાડી રાખડી.

દુઃખિયાંનો ૦

વન વીંટયાં સિંચાણે સઘળાં અવશ પંડયાં તુજ બાળ,
કામ કર્યાંને હડધૂત કરીને રણ વગડે દે માર,
અંકે લેવા ધાતીરે તેને માતા રાંકડી;
શીળી છાંયે છાતી રે માડી તારી ઝૂંપડી.

દુઃખિયાંનો ૦

કણ કણ કાળે વનવન વીંડે તુજ બાલુડાં પાંખ,
પણ સુખદુઃખનાં લહાણ લેવા ઠરતી તુજ પર આંખ,
અંતે તું સંઘરતી હે માતા મ્હારી દૂબળી;
પ્રભુનો પંથ દાખવતીરે માડી તારી ઝૂંપડી.

દુઃખિયાંનો ૦

તું જ જીવન અમ તું સર્વસ્વ, તું જ સુધાનો સાર,
મૂર્તિમતી વતસલતા દેવી તું સુરલોકનું દાર;
નંદનવનશી બહાલીરે અમને તારી ઝૂંપડી;
જન્મભૂમિ વત પાળી રે શણગારીયું ઝૂંપડી.

દુઃખિયાંનો ૦

જીવાભાઈ પટેલ

ઝંડાને

ફરક ફરક જાયવન્ત !

ઝંડા ! અજર અમર અણવંત
તવ શુભ નામે તિમિર વિરામે,
જાગે સુખ દિગન્ત !

ઝંડા અજર અમર અણવંત !
આરતી તવ રવિ શશી હિતારે,
સમ સિન્ધુ તવ પાપ પખાળે,
સાઠ ડોટિ ભુજ વિરાટ તારે,
હિમગિરિ તવ દહ દંડ ! — ઝંડાઠ

સૌમ્ય પ્રતાપી તારી કાન્તિ,

દેખી ઊડતી જગતી બ્રાન્તિ,

છાયામાં તવ લક્ષ્મી કાન્તિ,

વિધ્લવ ઝાળ જ્વલન્ત ! — અંડાં.

ત્રિરંગી તારી છાયા ઘેરી,

ગાળે તેમાં ત્રિકાળ-ભેરી,

વિશ્વવિજેતા ! ક્યાં તુજ વૈરી ?

જગ તુજ હૃદય વસન્ત ! — અંડાં.

ચક્ર લબ્ધ એ તવ ઉરપ્રાન્તે,

જગ નૂતન મર્જે એકાન્તે,

ખંડ ખંડ તંતુ તવ સાધે,

ઊંડ ઊંડ તાત ! દિગન્ત ! — અંડાં.

રાખી અણુનમ તુજને ગર્વે,

ચૂમી પાય તવ ખર્વ નિખર્વે,

ધપીએ આગળ સાથે સર્વે,

દાખવી સૌર્ય અનંત ! — અંડાં.

ભાલે તવ અમ શોણિત ચંદન,

તોડ્યાં ફોડ્યાં પુરાણ બંધન !

વિશ્વવિજેતા ! તુજને વંદન,

તું અમ રાષ્ટ્ર અખંડ ! — અંડાં.

સ્નેહરશ્મી

૪૭.

ઝંડાને

ફરકે ફરકે જયવન્ત !

ઝંડા ! અજર અમર બળવંત

તવ શુભ નામે તિમિર વિરામે,

જાગે સુપ્ત દિગન્ત !

ઝંડા અજર અમર બળવંત !

આરતી તવ રવિ શશી ઉતારે,

સમ સિન્ધુ તવ પાય પખાણે,

સાદ ક્રોટિ ભુજ વિરાટ તારે,

હિમગિરિ તવ દહ દહ ! — ઝંડાવં

સૌમ્ય પ્રતાપી તારી કાન્તિ,

દેખી ઊડતી જગની બ્રાન્તિ,

છાયામાં તવ ભજૂકે કાન્તિ,

વિપ્લવ ઝાળ જવલન્ત ! — અંડાં.

ત્રિરંગી તારી છાયા ઘેરી,

ગાળે તેમાં ત્રિકાળ-મેરી,

વિશ્વવિજેતા ! ક્યાં તુજ વૈરી ?

જગ તુજ હૃદય વસન્ત ! — અંડાં.

ચક્ર ભવ્ય એ તવ ઉરપ્રાન્તે,

જગ નૂતન સર્જે એકાન્તે,

ખંડ ખંડ તંતું તવ સાથે,

ઊડ ઊડ તાત ! દિગન્ત ! — અંડાં.

રાખી અણુનમ તુજને ગર્વે,

ચૂમી પાય તવ ખર્વ નિખર્વે,

ધપીએ આગળ સાથે સર્વે,

દાખવી શૌર્ય અનંત ! — અંડાં.

ભાલે તવ અમ શોણિત અંદન,

તોડ્યાં ફોડ્યાં પુરાણ બંધન !

વિશ્વવિજેતા ! તુજને વંદન,

તું અમ રાષ્ટ્ર અખંડ ! — અંડાં.

સ્નેહરશ્મી.

ઝંડાનો જયકાર

ઝંડાનો જયકાર, અમારા ઝંડાનો જયકાર!
 તિરંગા ઝંડાનો જયકાર!
 ભારતી ઝંડાનો જયકાર!
 કેસરવરણો સફેદ લીલો, મનમોહન બલિહાર
 — અમારાં

ત્રીસ ઢાટિ દિલનો દિલરંગી,
 જીવન ને મૃત્યુનો સંગી,
 ભારતનો એ લબ્ધ તિરંગી,
 સદા ઉંચે જોડનારં. — અમારાં

હસતો રમતો થનથનગનતો,
 ચક્ર સુદર્શન હૃદયે ધરતો,
 સર્વોદય સંદેશ નીતરતો,
 મધુર રાગ ગાનાર. — અમારાં

વળજર હૈયું વળજર કાયા,
 વળજર મુઠ્ઠિમાં જ્વળસયા,
 એક પૂઠે કંઈ અનેક ધાયા,
 મૂતા રણ મોઝાર. — અમારાં

કેસરીઆં તવ ચરણે ધરશું,
 કુરખાનીનાં સત્ર ઉજવશું,
 સ્વરાજ્ય સ્વપ્નું સિદ્ધ કરીશું,
 ધન્ય ધન્ય અવતાર. — અમારાં

ચિમનલાલ આ. ભટ્ટ

રાષ્ટ્રીય પતાકા

રાષ્ટ્ર—ગગનકી દિવ્ય જ્યોતિ

રાષ્ટ્રીય પતાકા નમો ! નમો !

ભારત—જનની કે ગૌરવકી

અવિચલ શાખા નમો ! નમો

કરમે લેકર ઈસે સૂરમા^૧

કોટિ કોટિ ભારત સંતાન,

હસતે હસતે માતૃભૂમિ કે

ચરણે પરે હોંગે બલિદાન.

હા ઘોષિત નિર્ભીક વિશ્વમે

તરલ તિરંગા નવલ નિશાન,

વીર—હૃદય ખિલ હો,

માર લેં ભારતીય ક્ષણમે મૈદાન.

હો નસનસમે વ્યાપ્ત ચરિત

સૂરમા શિખીકા નમો ! નમો !

રાષ્ટ્ર—ગગનકી દિવ્ય જ્યોતિ

નવયુવકો ! સ્વાતંત્ર્ય-સમરમેં

નવજીવન સંચાર કરો,

શસ્ત્ર અહિંસાસે દલકર

દાસતા-દુર્ગતિ ચૂર કરો.

શાન્તિ-ક્રાંતિ-યુગમેં હે વીરો !

જીવન-સુમન નિસાર કરો.

ઊંચે સ્વરસે એકસાથ

જનનીકી જય જયકાર કરો.

શક્તિ દેખકર શત્રુ શિબિરમેં

મર્યે સનાકા નમો ! નરે !

રાષ્ટ્ર-ગગનકી દિવ્ય જ્યોતિઃ

હિમચલિમાલયકી ચોટી પર

જાકર ઈસે ઉડાયેંગે,

વિશ્વવિજયીની રાષ્ટ્રપતાકા કા

ગૌરવ ફહરાયેંગે.

સમરાંગણમેં લાલ લાડલેં

લાખોં બલિબલિ જાયેંગે.

મથસે ઊંચા રહે, ન ઈસંકે

નીચે કબી ઝુકાયેંગે.

ગૂંજે સ્વર સંસાર-સિંધુમેં

સ્વતંત્રતાકા નમો ! નમો !

રાષ્ટ્ર-ગગનકી દિવ્ય જ્યોતિઃ

અસાત

સ્વરાજ્યનો સંત્રી /

ત્હારે ક્યારે ક્રેંકડુલારે દિલનાં શોણિત પાયાં,
પુત્ર વિભોંગી માતાઓનાં નયન ઝરણુ ઠલવાયાં;

ઝંડા અઝર અમર યાજે !

વધ વધ આકાશે જાજે !

ત્હારે મસ્તક મંડાઈ નવે ગરુડ તણી મગરૂરી,
ત્હારે લાલ નથી આલેખ્યાં સમશિર ખંજર છુરી;

ઝંડા દીન કબૂતર શો !

હિરે તુજ રેંટિડો રમતો !

જગ આખા પર આણુ ગજવતી ત્રિશુલવતી જલરાણી,
મહારાજ્યોના મદ પ્રબોધતી નથી તુજ ગર્વ નિશાની;

ઝંડા ! ગભરુ સંતોષી !

વસે તુજ હૈયામાં ડોશી !

નહિ કિનખાળ મખમલ મશરૂ કેરી તહારી પતાંકા,
નહિ જરિયાની હીરભરતના લપકા તુજ પર ટાંખ્યા;

ઝંડા ભૂખરવો તોયે,

કોટિ દિલ તું પર મોહે !

પરભક્ષી ભૂદલ નાદલના નથી તુજ ખ્વજ ફેફડાટો,
વન રમતાં નિર્મળ મૃગલાં પર નથી નથી શેર-હુંકારાં;

ઝંડા ! ભેંડજે લહેરાતો,

બહાલના વિંઝણલા વાતો !

સપ્ત સિંધુની અંજલી વહેતો સમિરણુ તુજને ભેટે,
ખંડ ખંડની આશિષ છોળો ઉદ્ધી તરંગો છાંટે;

ઝંડા ! થાકેલા જગતો,

દિસે છે તું આશા દિવડો !

નીલ ગગનથી હાથ ઝુલાવી વિશ્વ નિમંત્રણ દેતો,
પીડિત જનની બાંધવતાના શુભ સંદેશા કહેતો;

ઝંડા ! કરજે જગ તેડાં,

પ્રજા સઘળીના અહીં મેળા !

માથું મેલો સાચવવા સાચી ટેકને રે,
સાચી ટેકને રે, સાચી ટેકને રે-માથું૦

* * *
મેરે વતનકી જય ! પ્યારે ભારતકી જય !
બોલો પૂરણુ સ્વરાજ્યની જય જય જય !

* * *
ડંકો વાગ્યો લડવૈયા શરૂ જાગળે રે !
શરૂ જાગળે રે, કાયર ભાગળે રે-ડંકો૦

* * *
હિંમત રાખી દારૂ ને તાડી છોડળે રે !
દારૂ છોડળે રે, તાડી છોડળે રે !

હિંમત રાખી,
હાં હાં રે હિંમત રાખી,
હાં હાં રે હિંમત રાખી,
દારૂ ને તાડી છોડળે રે !

* * *
કાપડ પરદેશી દરમ, વસ્તુ વિદેશી દરમ,
શુલામીને અમારા રામ રામ રામ !

* * *
સોનું સોંધું પ્રતિજ્ઞા મોંઘી ખૂન છે રે !
મોંઘી ખૂન છે રે, મોંઘી ખૂન છે રે-સોનું-સોનું-સોનું-

* * *

શરા છતે સંગ્રામ માયાં મેલી !

માથું આપે, નાક ન આપે,

એ શરાનાં કામ-માયાં

*

*

*

સહુ ચલો છતવા જંગ ખ્યૂગલો વાગે !

યાહોમ કરીને પડો કતેહ છે આગે !

*

*

*

મારા બાપુનો સંધ,

મારા બાપુનો સંધ;

આલ્યો સ્વરાજ ધેર લાવવા;

અમે માંડ્યો છે જંગ,

અમે માંડ્યો છે જંગ;

શાંતિના રણુરંગ માણુવો.

*

*

*

હારે ધૂન લાગી સ્વરાજ્ય ધૂન લાગી;

હારે મને મુક્તિની ઝંખના લાગી—સ્વરાજ્ય

*

*

*

એવા શરા-છતે સંગ્રામ — ભારત કુળદીવા

જેણે લીડી છે હૈયે હામ — ભારત કુળદીવા

એણે કીધાં છે અમ્મર-કામ — ભારત કુળદીવા

એની કીરત ગામે ગામ — ભારત કુળદીવા

૧૬૫૨૫

જ્યોતિર્મનદાસ મ ગ્રામદાસ ગ્રંથાલય *

શુભસતી સાહિત્ય પરિષદ

નીલ ગગનની નીલપ પીતી ઉન્નતં તુજ આંખલડી,
અરુણ તણે કેશરીએ અંજન પીછ મીટ મદીલી;

ઝંડા ! શશી દેવે સીંચી,
ત્રિક્ષોચન ! ધર્વલ આંખ ત્રીછ !

એ ત્રણ આંખ ભરી તેં દીદા તુજ ગૌરવ રખવાળા,
શ્રીકૃષ્ણના ગોટા સમ ફૂટયાં ફટ ફટ શીશ સુંવાળાં;

ઝંડા શાહિદ રહેજે હો !

અમારા મૂંગા ભોગ તણો !

કુમળાં બાળ કિશોર યુઝર્ગો સહુ તુજ કાળે ધાયાં,
નરનારી નિર્ધન ધનવંતો એ સહુ બેદ ભુલાયા;

ઝંડા શાહિદ રહેજે હો !

રુધિરના બિન્દુ બિન્દુ તણો !

કો માતાના ખાલી ખોળે આજ બન્યો તું બેટો,
કપાળના કંકુડાં હારી તેને પણ બળ દેતો;

ઝંડા શાહિદ રહેજે હો !

હજારો છાનાં સ્વાર્પણનો !

તુજને ગોદ લઈ સૂનારાં મેં દીઠાં ટાબરિયાં,
હારાં ગીત તણી મસ્તીમાં ભૂખ તરસ વિસરિયાં;

ઝંડા કામણુ શાં કરીયાં !

ફિદા થઈ તુજ પાછળ ફરીયાં !

આજ સુધી અમ અવગી ભક્તિ જુદા જ્યાર પર ધાયા,
રક્તપિપાસુ રાજકુળોના નેમ્ન દાજ દપાયા;

ઝંડા ! નિગદ્ગલાલીનું,
દનું એ દુઃ-ખિરદ જૂનું !

પંથ પંથ ને દેવ દેવની પૂજા મળ નીરાળી,
એ પૂજન પર શીશ દપાવ્યાં દાય ! દયા એ દાળી;

ઝંડા ! વીત્યા યુગ એવા !
સદળ વંદનનો તું દેવા !

તું સાચું અમ દરપતરુવર મુક્તિ દળ તુજ ડાળે,
તારી શીલ સુગંધ નથી દ્રા માનસ સરની પાળે;

ઝંડા જુગ જુગ પાંગરતે !
સુગંધી જૂતલ પર ભરતે !

રાષ્ટ્રદેવના ધુમ્મટ ઉપર, ગરેરે નાદ દરેકે,
સાઠુ ધર્મોના એ રક્ષકને સંત નૃપાસો-શૂકે;

ઝંડા ! આજ ન જો નમશે,
દાલ તુજ ધૂલી શિર ધરશે !

આદે પહોર કુંદાડા દરતો જાગૃત રહે જુગંગી !
સાવધ રહેતે પહોરો દેતે અમે ન રહીએ બિધી;

ઝંડા ! સ્વરાજના સંત્રી !
રહો તુજ ઝાલર રણઝણતી !

ઝવેરચંદ મેઘાણી

५१

वन्दे मातरम्

वन्दे मातरम्

सुखलाम् सुदलाम् मलयजशीतलाम्

शस्य श्यामलाम् मातरम् — वन्दे०

शुभ्रज्योत्स्ना पुलकित यामिनीम्

दुदलकुसुमित-द्रुमदल शोभिनीम्

सुहासिनीम् सुमधुरभाषिणीम्

सुष्मलाम् वरदाम् मातरम् — वन्दे०

अद्विभयद्व

६६

રાષ્ટ્રીય ધૂનો

મેરે વતનકી હો !

ધ્યારે ભારકી હો ! જય જય !

મેરી મૈયા કી હો !

આઝાદીકી હો ! જય જય !

*

*

*

યુવાનો ઓ હિંદના સૈનિક બનીને ચાલો !

યુવતીઓ ઓ હિંદની કેસરીઆં પહેરી ચાલો !

*

*

*

આગે કદમ ! આગે કદમ ! આગે કદમ !

ધારો ક્ષતાના પંથ પર આગે કદમ !

માતા તણા મુક્તિ કદંબે ઝૂલવા,

આગે કદમ ! આગે કદમ ! આગે કદમ !

*

*

*

જય જય બોલો ભારતમૈયાનો જયકાર !

જય જય માતૃભૂમિનો બોલો જયકાર !

*

